ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE RUTHENIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday, by
The Little Russian Nat'l Union
of America
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year...... $2.00 | Canada & Europe.
half year..... 1.00 | per year...... $3.00
single copy.. .03 | half year..... 1.50

СВОБОДА

ЗАПОЧ. 1893 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу.
видає
„РУСКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік .... $2.00 | Канада і Европа:
на пів року 1.00 | на рік $3.00
одно число .02 | на пів року 1.50

УРЯДОВИЙ ОРГАН Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE L. R. NAT'L UNION OF AMERICA

РІК XXII. Джерзи Сіти, Н. Дж., второк 11-го серпня 1914. Ч. 34. VOL. XXII. Jersey City, N. J., Tuesday, August 11, 1914. N. 34.

МОБІЛЇЗАЦІЯ ВСЇХ ЕВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВ УКІНЧЕНА:

20 МІЛЇОНІВ ЛЮДИЙ ПІД ОРУЖЕМ.

Німецькі війска здобувають бельґійську кріпость Лієж.

Початки війни Австрії з Росією.

Німецька армія здобула Варшаву а німецька фльота перевезла 40-тисячну армію на береги Фінляндії (в Росії).

ВІЙНА НІМЕЧЧИНИ І АВСТРІЇ ПРОТИ РОСІЇ.

ФОРМАЛЬНЕ ОГОЛОШЕНЄ ВІЙНИ АВСТРІЇ З РОСІЄЮ.

Лондон, 7. серпня. — **Австрія оголосила формально війну проти Росії. Австрійські війска, нагромаджені на російській границі в Галичині, розпочали военну акцію проти Росії.**

АВСТРІЙСЬКА КАВАЛЄРІЯ НА РОСІЙСЬКІЙ ГРАНИЦІ.

Петербург, 8. серпня. — **Австрія нагромадила над російською границею 11 дивізій кавалєрії в силї 44.000. Австрійська кавалєрія розпочала перехід через російську границю.**

АВСТРІЯ ЗАБЕЗПЕЧУЄ СЯ ПЕРЕД РОСІЙСЬКИМ НАЇЗДОМ.

Петербург, 8. серпня. — **Австрійці знищили всі мости на ріці Збруч, яка ділить Австрію від Росії на східній границі.**

Головна армія Австрії проти Росії знаходить ся на північній границі Галичини.

НІМЕЦЬКА АРМІЯ ЗАЙМАЄ ВАРШАВУ?

Вашінґтон, 7. серпня. — **До Вашінґтону наспіли вісти, що німецькі війска заняли Варшаву, столицю Польського Королївства.** Варшава не була укріплена і російська армія не мала на цїли ставити тут опору німецькому війску.

(Здобутє Варшави належить уважати покищо за звичайну поголоску, хоч її правдивість не є виключена, бо Росія всю свою силу звертає проти Австрії — Ред.).

НІМЕЦЬКА ФЛЬОТА БОМБАРДУЄ РОСІЙСЬКІ ПРИБЕРЕЖНІ МІСТА ЛЇБАВУ І РЕВАЛЬ.

Стокгольм, 7. серпня. — **Німецька фльота приступила до бомбардованя російських пристаний. Лїбава і Реваль в огни. Німецькі війска мали відтак заняти оба міста.**

РОСІЙСЬКА ФЛЬОТА ЗАМКНЕНА В ГЕЛЬЗІНҐФОРС.

Стокгольм, 7. серпня. — **Російська фльота, утікаючи перед німецькою, схоронила ся до заливу Гельзінґфорс.** Кілька німецьких кораблїв пильнує вїзду до сего заливу, чатуючи на виїзд російської фльоти. Німецька фльота розпочала знова обстрілювати кріпость Свеаборґ, яка служить до охорони заливу в Гельзінґфорс.

40.000 НІМЕЦЬКОГО ВІЙСКА НА БЕРЕГАХ ФІНЛЯНДІЇ.

Стокгольм, 8. серпня. — **Німецькі кораблї висадили на берегах Фінляндії (в Росії) коло місцевости Екнас 40.000 сухопутного війска: Місцевість Екнас є віддалена 40 миль від Гельзінґфорс, столиці Фінляндії. Російське війско ставило опір безуспішно. Німецька армія машируе на Гельзінґфорс.**

Належить сподївати ся, що у Фінляндії вибухне надобре революція проти Росії. Фінляндські повстанці прилучать ся до німецької армії і розпічнуть похід на столицю Росії, Петербург.

ВЕЛИКА РОСІЙСЬКА АРМІЯ ПЕРЕХОДИТЬ НІМЕЦЬКУ ГРАНИЦЮ.

Петербург, 8. серпня. — **Російська армія в силї 500.000 із 700 гарматами переходить німецьку границю на півночи.** (Отся відомість видає ся неправдоподібною з тої причини, що німецька армія находить ся в Польськім Королївстві. — Ред.).

—o—

ВІЙНА НІМЕЧЧИНИ ПРОТИ ФРАНЦІЇ, АНГЛІЇ І БЕЛЬГІЇ.

ОБЛОГА БЕЛЬҐІЙСЬКОЇ КРІПОСТИ ЛЇЄЖ.

Брукселя, 8. серпня. — **Німецька армія, скріплена новими корпусами, вдарила зі здвоєною силою на форти кріпости Лієж. Бельґійці боронили ся дуже хоробро і сильним огнем з кріпостних гармат відперли атак німецької армії. Деякі німецькі відділи здесятковані. Німцї стратили в убитих, ранених і взятих в неволю 25.000 людий. Бельґійців полягло 8.000.**

Німецькі війска здобули лиш два полудневі форти і війшли до міста Лієж. Бельґійці цофнули ся до прочих фортів і заняли оборонне становище. Цїла німецька армія, яка брала участь в облозї кріпости, виносила около 125.000. Бельґійці числили 40.000.

Головний вожд німецької армії мав просити Бельґійців о 24-годинне завішенє оружя, щоби похоронити трупи погибших на поли битви. Рівнож кружить поголоска, що взято в неволю сестрінця німецького цїсаря, який був комендантом дивізії кавалєрії, котра перша розпочала атак на Лієж. (Обі ті поголоски відтак заперечено. Рівнож і число убитих є не зовсїм правдиве. Всї ті відомости походять виключно з бельґійського і французького жерела. — Ред.).

Місто Лієж числить 200.000 населеня і є найбільшим осередком бельґійського промислу. Місто є доокола укріплене 12 новочасними фортами. Кріпость Лієж є одною із найсильнійших кріпостий Бельґії. Задачею сеї кріпости є здержати похід німецької армії через Бельґію до Франції. Крім Лієж мають Бельґійці ще одну, меньше сильно побудовану кріпость, Намур. Намур є віддалений від Лієж о 40 миль і положений недалеко французької границї.

НІМЦЇ ЗДОБУВАЮТЬ ЛЇЄЖ.

Брукселя, 8. серпня. — **В суботу о год. 7. вечером Німцї здобули кріпость Лієж. Облога кріпости тривала цїлих чотири днї.**

Коли на поміч Німцям прийшли тяжкі гармати, німецьке війско відновило атак на форти. Бельґійці мали надію, що французька армія, яка в силї 400.000 спішила на оборону Лієжу, прийде на час, щоби охоронити Лієж перед Німцями.

Рівночасно доносять, що велика армія німецька в силї 1,000.000, машируе на Намур. Сподіють ся, що тут прийде до першої великої битви Німців з Французами, котрих армія переступила вже бельґійську границю.

УПАДОК ЛЇЄЖУ ВИКЛИКАВ ВЕЛИКУ РАДІСТЬ В БЕРЛЇНІ.

Берлїн, 8. серпня. — Перед цїсарською палатою в Берлїнї згромадили ся великі товпи народа, ожидаючи нетерпеливо вістий з поля битви в Бельґії. Коли офіціяльно проголошено здобутє Лієжу, вість про побіду Німців рознесла ся блискавкою по цїлій Німеччині. Веселі вісти з поля війни піднесли ще більше военничий настрій серед населеня Німеччини. Десятки тисяч добровольців зголосило ся до военної служби.

АНҐЛЇЙЦЇ ПЕРЕВЕЗЛИ 22.000 ВІЙСКА НА ПОМІЧ ФРАНЦІЇ.

Париж, 8. серпня. — **Анґлїйцї перевезли на 5 военних кораблях з Анґлії перший транспорт своєї сухопутної армії, в силї 22.000. Анґлїйські війска висїли на сушу в Калє (у Франції) і в Остенді (в Бельґії). Цїла анґлїйська армія, призначена на поміч Франції, має виносити 100.000 людий. Дальші транспорти в дорозї. Провід над анґлїйською армією обійме льорд Кіченер, звісний анґлїйський вожд з війни з Бурами (в Африці).**

ПОРТУҐАЛЇЯ НА ПОМІЧ ФРАНЦІЇ.

Лїсбона, 8. серпня. — **Портуґальський парлямент ухвалив на підставі умови з Анґлією вислати 10.000 війска на поміч Франції проти Німеччини.**

УСПІХ ФРАНЦУСЬКОЇ АРМІЇ В АЛЬЗАЦІЇ.

Париж, 9. серпня. — Французька армія перейшла німецьку границю в Альзації і заняла місцевість Альткірхен. Німецька армія цофнула ся аж до кріпости Мільгавзен, стративши 30.000 людий. Французи стратили 15.000. Отся вість вимагає ще потвердженя.

(Мільгавзен є німецька місцевість, положена недалеко французької границї і немає ніяких укріплень. Тому телеграми деяких нюйорських дневників про здобутє Французами кріпости Мільгавзен, є звичайною брехнею. То саме відносить ся і до великих страт, які мали понести Німцї в Альзації, бо до головної битви ще не прийшло. — Редакція).

АВСТРІЙСЬКІ КОРПУСИ НА ПОМІЧ НІМЕЧЧИНЇ ПРОТИ ФРАНЦІЇ.

Париж, 8. серпня. — **Доходять вісти, що Австрія висилає два корпуси свого війска на поміч Німеччинї проти Франції.**

Послїдні телеграми доносять, що Австрія постановила вислати на французьку границю 150.000 війска. Одна армія в силї 40.000, зложена з Тирольців, находить ся вже на французькій границї недалеко міста Базель (в Швайцарії).

НІМЕЦЬКИЙ ЦЇСАР УДАЄ СЯ НА ПОЛЕ ВІЙНИ.

Берлїн, 9. серпня. — **Німецький цїсар Вільгельм покинув Берлїн і відїхав военним самоходом над французьку границю, щоби особисто обняти головну команду над німецькою армією проти Франції.**

НІМЕЦЬКИЙ ТОРПЕДОВЕЦЬ ЗАТОПИВ 4 АНҐЛЇЙСЬКІ ВОЄННІ КОРАБЛЇ.

Лондон, 8. серпня. — **Доносять, що німецький торпедовець підплив до анґлїйської пристани Гуль і затопив 4 анґлїйські военні кружляки.** Ся вістка покищо не потверджена.

НІМЕЦЬКІ КРУЖЛЯКИ НА ОКЕАНЇ ЗДЕРЖУЮТЬ ПАРОПЛАВБУ АНҐЛЇЇ.

На океанї находять ся недалеко берегів Злучених Держав 3 німецькі военні кружляки: „Дрезден", „Бремен" і „Карльсруге", які перед оголошенєм війни Анґлії проти Німеччини находили ся на мексиканських водах. Ті три німецькі кораблї кружать безнастанно коло пристаний Злучених Держав, щоби переловити французькі або анґлїйські кораблї, які находять ся на океанї. Через те пароплавба між Злученими Державами а Анґлією і Францією відбуває ся з великою небезпекою.

Телеграми з Лондону доносять, що Анґлїя ухвалила вислати на океан ескадру, зложену з найскорших кораблїв, щоби увільнити море від небезпечних для неї кораблїв німецьких.

Всї донесеня про битву і затопленє тих німецьких кораблїв коло Сенді Гук (Н. Дж.) оказали ся неправдивими.

АВСТРІЙСЬКА І НІМЕЦЬКА ФЛЬОТА ГОТОВЛЯТЬ СЯ ДО БИТВИ НА СЕРЕДЗЕМНІМ МОРИ.

Мессина (Сицилїя), 7. серпня. — **Німецькі военні кораблї „Гебен" і „Бресляв", готові до битви, опустили порт.** Рівночасно доносять, що австрійська фльота виїхала з Полї. З нею мають получити ся оба висше згадані німецькі кораблї і звести боротьбу з ескадрою анґлїйської фльоти.

„ПОБІДА АБО СМЕРТЬ".

Лондон, 7. серпня. — Коменданти німецьких кораблїв „Гебен" і „Бресляв", які находять ся на Середземнім мори, зложили до рук німецького конзуля в Мессині (порт в Італії) перед відїздом своє завіщаня. Вони заявили, що бажають „побіди або смерти".

АВСТРІЙСЬКА ФЛЬОТА ОПУСТИЛА ПРИСТАНЬ ПОЛЮ.

Рим, 8. серпня. — **Австрійська фльота готова до бою, опустила военний порт Полю (в Істрії) і відплила на Середземне море. У всїх надморських вежах погашено сьвітла.**

(Відомість, що Австрія відмовила Німеччинї помочі своєї фльоти проти французької й анґлїйської є неправдоподібна. Причиною сеї поголоски була та обставина, що Австрія формально не виповіла війни Франції й Анґлії. — Ред.).

—o—

ВІЙНА АВСТРІЇ ПРОТИ СЕРБІЇ.

БОЛГАРИ Й АЛЬБАНЦЇ ПЕРЕХОДЯТЬ СЕРБСЬКУ ГРАНИЦЮ.

Атени (Греція), 7. серпня. — **З Нїшу доносять, що великі відділи альбанського війска посувають ся до сербської границї і розпочали атак проти Сербів.** На чолї албанського війска стоїть Есад Паша, колишний комендант міста Скутарі в балканській війні.

Австрія відкликала дві армії зі сербської границї, щоби вислати їх проти Росії. **Місце австрійської армії заступили відділи болгарських добровольців і заатакували сербське війско.**

СЕРБИ ВІДПЕРЛИ АТАК АВСТРІЙЦЇВ.

Рим, 7. серпня. — **З головної сербської кватири доносять, що Серби відперли атак двох австрійських полків на схід від Білґорода. Австрійцї понесли великі страти.**

СЕРБИ ПЕРЕХОДЯТЬ АВСТРІЙСЬКУ ГРАНИЦЮ В БОСНЇ.

Атени, 8. серпня. — **Сербське війско відперло австрійську армію і заняло місцевість Вішеград (в Сербії), яка**

була в руках Австрійців. Сербські відділи переходять границю Боснї і посувають ся в напрямі на Сараєво (столицю Боснї).

АВСТРІЙЦІ ЗДОБУВАЮТЬ НІШ.

Рим, 8. серпня. — Надходять відомости, що австрійські війска здобули Ніш, нову столицю Сербії. Ґенерал Путнік, шеф сербського ґенерального штабу, ранений і взятий в неволю.

(Обі повисші телеграми собі противорічать, тому годї уважати котрунебудь з них за правдиву. — Ред.).

ЧОРНОГОРА ОГОЛОСИЛА ВІЙНУ ПРОТИ АВСТРІЇ.

Рим, 8. серпня. — Чорногорський князь Микита оголосив формально війну проти Австрії. Чорногора може поставити около 35.000 війска і получить ся разом зі сербською армією проти Австрії.

ТУРЕЦЬКА АРМІЯ НА ПОМІЧ АВСТРІЇ.

Атени, 9. серпня. — Сильні відділи турецького війска маширують через Ѳранію (провінцію Болгарії) в порозуміню з Болгарами проти Сербів.

—o—

ЗАГАДОЧНЕ СТАНОВИЩЕ ІТАЛІЇ.

Рим, 8. серпня. — Ходять вісти, що Німеччина й Англія вислали спеціяльних послів до італійського короля Віктора Емануїла і обі всїми способами старають ся перемовити Італію на свій бік.

Італія, яка оголосила безсторонність (неутральність) у великій війні европейській, потвердила своє безсторонне становище. Однак не є виключене, що вона стане небаром по одній або другій сторонї і рішить правдоподібно вислїд европейської війни.

Король італійський Віктор Емануїл одружив ся з донькою чорногорського короля Микити, який також виповів війну Австрії. Його жінка Елена має великий вплив на нього і буде о се усильно старати ся, щоби король покинув своїх союзників (Австрію і Німеччину). Тим більше, що лучає ся йому добра нагода заняти Триест і землї положені над Адрійським морем, та стати виключним паном цілого Адрійського моря, що є від давна мрією Італії.

—o—

ВІДГОМІН ЕВРОПЕЙСЬКОЇ ВІЙНИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ ДАЛО ДОЗВІЛ НА ВИЇЗД РЕЗЕРВІСТІВ ДО ЕВРОПИ.

Вашінґтон, 8. серпня. — Правительство Злучених Держав порішило справу транспортованя резервістів до Европи. Іменно ухвалено, що резервісти не підпадають під контрабанду воєнну. Правительство не буде робити ніякої перешкоди тим резервістам, які хотять повернути до старого краю, щоби станути в рядах своєї армії. Натомісць правительство заборонило „орґанізувати і зоружувати" резервістів тут на місци.

50.000 АВСТРІЙЦІВ ЗГОЛОСИЛО СЯ В КОНСУЛЯТАХ.

В австрійських консулятах в Злучених Державах зголосило ся около 50.000 австрійських горожан, які заявили готовість вступити до військової служби. З причини, що мореплавба зовсїм перервана, візвали консулї резервістів, щоби повернули до праці і ожидали письменного повідомленя до евентуального відїзду. Однак надія на можливість перевезеня австрійських резервістів дуже мала.

ТЕЛЕҐРАФІЧНЕ ПОЛУЧЕНЄ МІЖ ЗЛУЧЕНИМИ ДЕРЖАВАМИ І НІМЕЧЧИНОЮ.

Вашінґтон, 10. серпня. — Доносять, що уладжено телеґрафічне получене без дроту між Злученими Державами і Берліном. В сей спосіб буде спромога одержувати відомости також і з другої сторони воюючих держав. Доси всї відомости приходили виключно з жерела анґлійського, французького і бельґійського і подавали вісти односторонні та дуже часто зовсїм неправдиві.

—o—

АВСТРІЙСЬКИХ І НІМЕЦЬКИХ РЕЗЕРВІСТІВ В КАНАДЇ УВЯЗНЕНО.

Деякі анґлійські часописи приносять вісти з Канади, що около 12.000 резервістів, які зголосили ся в німецьких і австрійських консулятах до військової служби, увязнено і уміщено в анґлійських ґарнізонах. Всїх німецьких і австрійських консулїв візвало канадійське правительство до опущеня Канади. Тих анґлійських горожан, що заступали австрійських або німецьких консулїв (т. зв. консулярних аґентів) завізвало канадійське правительство до зложеня своїх урядів.

Photos by American Press Association

Німецька і французька артилєрія.

Справність артилєрії відограє в европейській війнї дуже важну ролю. В послїдних роках звернули на се велику уваґу всї держави і перевели реорґанїзацію своєї артилєрії. Давні гармати, зроблені з дуже твердого матеріялу, є тривалійші (не скоро зуживають ся), стріляють на дальшу віддаль дуже цільно і скоро. Перше місце поміж державами щодо справности артилєрії займає Австрія. Австрійські гармати виконує звісна фабрика „Скода-Верке" в Чехії. Вони є зроблені з найтвердшого матеріялу т. зв. сталевого бронзу. Німецькі гармати щодо якости майже дорівнують австрійським.

На повисшім образку є представлена артилєрія німецька (у горі) і французька (понизше).

„Залишіть осуд" — просить німецький посол Злучені Держави.

Хто читає тепер американські часописи, сей бачить ясно, що вони стоять отверто по сторонї Анґлії і її союзників, а ставлять ся ворожо до Німеччини й Австро-Угорщини. І так вже доволї сторонничо сфабриковані воєнні вісти вони ще дальше тенденційно фабрикують і виходить таке диво, що найбільша у сьвітї силою свого війска Німеччина і не гірша від неї Австро-Угорщина не мають доси нїчого окрім величезних страт і погромів. Навіть така нікчемна Сербія бє Австро-Угорщину аж на два чи на кілько там фронтів!..

Американцї симпатизують з Анґлійцями (а через них вже і з тими иншими народами, котрі з ними йдуть) з приводу племінної єдности з гордими синами Альбіону (Анґлії), а Німцям вони не раді, бо — мовляв — час би вже присмирити трохи їх нечувану захланність і гордість.

Та всяке фалшоване дійсного стану теперішних воєнних подій не дасть ся вести в безконечність і люди, котрим розходить ся о голу правду, о фактичний стан річи, не можуть бути американським часописям вдячні за їх односторонні інформації своїх численних читачів.

До таких людий, які є сильно невдоволені з тенденційности американської преси під теперішний час, належать передівсїм тутешні Німцї, які чують ся сею пресою покривджені. Вони всїми силами і способами протестують проти нахальности Американців і де тільки можуть, простують пофалшовані їх ворогами воєнні депеші та міркованя ворожої їм американської преси. Деякі Німцї боронять своєї справи доволї горячо й енерґічно, инші стають в обороні своєї вітчини з меньшою енерґією, але зате з великою повагою і розвагою. До таких поважних і вельми замітних голосів німецької суспільности в Америцї належить голос д-ра Ганїеля фон Гаймгавзена, активного німецького посла у Вашінґтонї, який ми тут наводимо в повній основі.

Минулої суботи (8. с. м.) зійшов ся др. фон Гаймгавзен з репортером ньюйорського дневника „Ню Йорк Американ" і сказав йому таке:

„Історія повторяєть ся в теперішній ситуації. Дня 2. вересня 1870, підчас французько-пруської війни, американські часописи, збаламучені европейськими депешами, оголосили вістку про французьку побіду під Седаном. На слїдуючий день Французи піддали ся.

„Німеччина глядить сьвітови в очи без страху і боязни. Вона є відтята від комунікації з сим краєм і не може подати йому про себе правдивих і віродостойних вістий. Задлятого я прошу спокійно всїх Американців здержати ся з осудом чи то про причини війни чи про правдоподібні її вислїди.

„Під пору не буде від річи слово виясненя. Сербія шукала собі від кільканайцяти лїт зачіпки з Австрією. Се довершило ся замордованєм австрійського престолонаслїдника і його подруги. Коли Австрія дістала до своїх рук наглядні докази, що сей морд був уплянований на сербськім дворі, поставила жаданє о вимірене справедливости. Сьому жаданю відмовлено.

„З благородности більшої нації до меньшої Австрія не була би силою приневолювала Сербії сповнити поставлені їй домаганя, якби не цїлий ряд провокуючих з боку Сербії подій і напастий, з котрих кульмінаційною точкою було замордованє архикнязя Франца Фердинанда і його жінки.

„Австрія запевнила торжественно Росію, що не думає посягати по якінебудь територіяльні здобутки від Сербії. Помимо такого запевненя Росія почала мобілїзувати свої армії. Німецький цїсар, який був тодї на півночи і не знав нїчого про розвиваючі ся події, вернув поспішно домів і ужив усїх способів, які тільки мав до своєї розпорядимости, щоби справу залагодити мирною дорогою.

„Росія продовжала свою мобілїзацію, а Німеччина, звязана своєю честию нести поміч Австрії, була приневолена виповісти їй війну. Тимчасом почала швидко готовити ся до війни Франція. Ще не проголошено було ніяких воєнних кроків, а вже французький лїтак перелетїв понад Нірнберґ і скинув кілька бомб.

„Сей вчинок не був певно дїлом приватного горожанина Франції. А що-ж мала робити Німеччина? Окружена ворогами — чи могла вона чекати, аж доки всї ворожі сили не зорґанїзують ся проти неї? Їй лишала ся тілки одна дорога: вдарити і то вдарити швидко.

„Вона пійшла тою дорогою.

„Німеччина не мала наміру відважувати ся на війну з Анґлією, але коли анґлійський уряд заграничних справ наставав на вимушенє условий проти німецької фльоти, яко запоруки мира, які то условини домагали ся безчинности сеї фльоти і зроблення її зовсїм безужиточною проти Франції і Росії, Німеччина мусїла знова виступити зачіпно проти Анґлії.

„Колиб так Злучені Держави мали виповісти війну Мексикови, а Анґлія сказалаб, що буде заховувати ся неутрально, як американської фльоти не виплеть ся на мексиканські води — то тодї ситуація була би подібна до тої, в якій тепер опинила ся Німеччина супроти Анґлії.

„Щодо битви під Лієж то холодний осуд не може ставити певности поголоскам, що походять від бельґійської публики і бельґійських часописий. Під Лієж Німцї не мають облогових гармат і уживають лише пільної артилєрії. Коли поголоски про занятє Німцями при помочи пільних гармат двох фортів є правдиві, то се є незвичайним геройським дїлом оружя.

„Я думаю, що поголоски про число заанґажованих під Лієж людий є значно пересадні, а колиб навіть сї вісти були правдиві, то не треба забувати, що се тільки невеличка частина німецьких сил.

„Коли би знате, то напад на Лієж може бути лише маскою до більших і далеко важнійших операций, і я прошу Американців пождати, аж доки не піднесеть ся та заслона, котра закриває рухи німецьких армій.

„Не треба також боятися ся за німецьку фльоту. Німеччина є вповнї сьвідома анґлійської сили на мори і не відважить ся без надуми на остаточну розправу з нею. Проби обох тих морських сил ще доси не було, але як вона буде, то Німеччина здасть з неї несогірший іспит.

„Окружена зі всїх сторін ворожими силами, моя вітчина борсть ся тепер за своє істнованє. Що вона буде боротися з цїлим своїм старим патріотичним жаром і що про оконечний вислїд сеї боротьби не будуть рішати початкові стички, про се й не треба згадувати. Німеччина є приготована і йде на зустріч призначеному кінцеви без страху і тревоги.

„Нехай історична приязнь Німеччини до Америки і многі братні звязки, що сягають через моря до вітчини Німців, будуть нам на оборону і нехай осуд Американців про теперішну війну буде правий, аж доки не дізнаємо ся щирої правди".

НІМЕЧЧИНА Є НЕПОБІДИМА.

Роланд Ґ. Ушер, професор історії університету „Вашінґтон" у Ст. Луіс, видав недавно книжку п. з. „Панґерманїзм" (всенїмеччина), у якій обговорив дуже докладно силу і могучість Німеччини, що робить її непобідимою иншими европейськими державами. Із сеї книжки наводимо тут найважнійші річи, на підставі яких наші читачі вироблять собі докладний образ загосподарованя німецької імперії.

Самопевність Німеччини — говорить професор Ушер — про непереможність своєї території, про держані нею стратеґічні ключі, яких не зуміють забрати Франція і Росія, про її положенє, що не дозволяє на заатакованє її Анґлією, про величезну висшість своєї мілїтарної сили і готовости, про своє економічне і незалежне від нїкого самообезпеченє, про більше приготовленє правительства і народу на величезні воєнні кошти ніж инших европейських народів — се були би головні причини, що спонукали Німеччину до війни, яка вкінци випаде для неї щасливо.

Ґеоґрафічне положенє Німеччини (майже в осередку Европи) не є догідне на случай нападеня на неї якоїнебудь більшої держави чи держав, але вона має зате величезну висшість тодї, коли сама схоче нападати на инші держави. Вона може заатакувати з рівною легкостю Францію і Росію. Її армія є готова обороняти себе рівночасно на два противні собі фронти, а се дає їй абсолютну висшість над прочими европейськими державами.

Вона має у своїм посїданю великі стратеґічні пункти північної Европи: Альзацію і Льотаринґію яко двері до Франції і канал Кіль, яким може без перешкоди перекидати свої морські сили з Північного моря на Балтійське. Її союзники мають у своїх руках всї важнійші переходи до Швайцарії, до Росії і на Балкан.

Всї німецькі землї є з собою знаменито получені, творячи одностайну територіяльну єдність, яку можна обороняти невеликими силами, а з великою легкостю. Вона не має довгого ланцюха кріпостий або островів, які треба би охороняти, ані великих пасів землї у Африцї чи Азії, які потребували би відповідного захисту, ані ніяких підданих примірою Гіндусів або Мароканців, яких треба би утихомирювати.

Анґлія не може заатакувати Німеччини своєю фльотою, а коли задержить на якийсь час німецьку мореплавбу, то тим ще не знищить нації.

Німеччина глядить на свою економічну силу з найбільшою гордостю. Вона відчуває свою економічну висшість над прочими европейськими державами і знає добре, що сама, без посторонної помочи, зуміє виживити всю свою людність і заспокоїти всї її житєві потреби.

Аґрикультура (рільництво) досягнула в Німеччині вершка досконалости, а промисл стоїть там також дуже високо. На сьвітовім торзї Німеччина веде завсїди першенство і ніяка инша держава не в силї зробити її відповідної конкуренції. Вона має свою власну поживу і зелїзо — дві річи найпотрібнійші для могучости народа.

Кошти зорўженя Німеччини є далеко меньші ніж Франції й Анґлії. Податок Німеччини на сю цїль виносить всього 10 долярів на голову, а такийсамий податок Анґлії виносить 15 дол., а Франції аж 20 дол. на одну особу. З сього виходить ясно, що зброїти ся Німеччинї далеко лекше ніж обом її сусїдкам-суперницям.

А возьмім тепер публичні довги всїх тих трох держав. Публичні довги Німеччини припадають по 15 дол. на голову, зате в Анґлії по 80 дол., а у Франції аж по 150 дол. на голову. Німеччина є отже в спромозї оподаткувати дальше свою людність, не обтяжаючи її так, як обтяжують свої народи Анґлія і Франція.

Порівнуючи воєнні армії всїх трох держав, прийдемо відразу до переконаня, що і тут Німеччина перевисшає значно обі свої суперниці. Її стале війско визначаєть ся безумовною висшостю над війсками французькими й анґлійськими, а її резерви, рівні щодо числа постійній військовій силї, є також дуже добре вимуштрувані і приспособлені до бою. Тяжко прийдеть ся Франції й Анґлії воювати з такими вишколеними вояками Німеччини! Німеччина готовила ся до війни цїлими лїтами, не жалувала гроша на всякі військові цїли і через те довела цїлу свою воєнну силу до незрівнаної досконалости.

Коли ще возьмемо під розвагу горячий патріотизм Німців, їх національну гордість і однодушність зі своїми військовими кругами, коли порахуємо всї ті численні товариства, інституції й орґанїзації, розсїяні скрізь по цїлій державі, то мусимо признати, що Німеччина є під кождим оглядом перворядною сьвітовою державою, а побороти її — треба довгого часу і богато заходів та трудів.

НІМЕЦЬКА ФЛЬОТА — ГОРДІСТЬ ЦІСАРЯ ВІЛЬГЕЛЬМА.

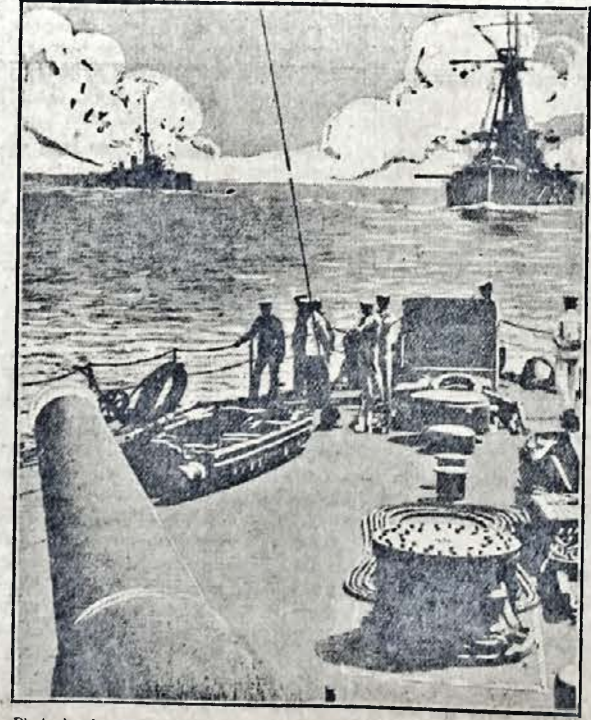

Photo by American Press Association.

Німецька воєнна фльота є по анґлійській найбільша щодо сили і справности. На сю фльоту не жалувала Німеччина гроший і рік-річно сипала міліони на будову нових воєнних кораблїв ріжнородного типу. Ся фльота є зріницею цїсарського ока і цїсар Вільгельм покладає на неї великі надії. Коли прийде до морської битви між фльотою анґлійською і німецькою, то побідити може перша (вона-ж числом сильнійша!), але й послїдна не лишена буде відповідної слави. Якби-ж побіда випала по сторонї Німеччини (бо се також можливе), то Анґлія готова стратити раз на завсїди своє дотеперішно панованє над океанами. Леда день обі ворожі держави зведуть між собою найбільшу з усїх дотеперішних морських битв, а тодї покажеть ся, чия з тих двох воєнних фльот є лїпша і справнійша. Поміщена побіч фотоґрафія одного з кораблїв німецької фльоти є знята з воєнного німецького корабля „Дайтшлянд".

„SVOBODA“ (LIBERTY)
THE RUTHENIAN NEWSPAPER
Published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday, at
83 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 498 JERSEY CITY.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.
Single copy: 3 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Оплачувати газету треба завсїди з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, коли з гори не було назначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

За всї оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі“, Редакція не відповідає.

НОВИНКИ.

З Америки.

ПОХОРОН ПРЕЗИДЕНТОВОЇ.

Замість минулої суботи — як се було зазначене нами у попереднім числї „Свободи“ на основі американських часописий — похорон бл. п. президентової Вілсонової відбув ся доперва нинї (вівторок). Похоронні церемонії були (після презбітеріянського звичаю) зовсім прості (без сьпівів і музики), а брали у них офіціальну участь тільки члени кабінету зі своїми жінками, члени спеціяльних комітетів сенату і парляменту, кілька найблизших приятелів і урядники Білого Дому. З приводу похорону бл. п. Вілсонової засїдане конґресу відрочено аж до вівтірка, а на знак жалоби повивішувано на всіх домах американські прапори до половини машту. Тіло Покійниці перевезено спеціяльним поїздом з Білого Дому у Вашінґтонї до місцевости Ром, в Джорджії, де його поховали на цвинтари побіч родичів помершої. Куди тільки переїздив поїзд з тілом небіжки, всюди дзвонили церковні дзвони, прощаючи подругу найвисшого достойника Злучених Держав в дорозї до вічности. Президент Вілсон не уділяє тепер ніяких авдієнцій. Він сидить в кімнатї з своїми дочками і допускає до себе лише міністра заграничних справ Брайна і то тільки у найважнійших урядових справах.

—o—

ДОРОЖНЯ В АМЕРИЦІ.

З вибухом европейської війни настала в Америцї нечувана доси дорожня. За тузин сьвіжих яєць треба платити 34 а навіть 45 цент., за фунт найлїпшого масла 35 цнт., за фунт вареної покраяної шинки 28 центів, за фунт мариновавої воловини від 20 до 26 центів, за фунт баранини від 16 до 24 центів, за фунт солонини 21 центів, за фунт сирої вудженини 20 центів і т. д. і т. д. Тяжко приходить ся жити нашим бідним безробітним людям, а тут ще говорять, що небавом дорожня буде ще більша. Ей!

СПЕКА І ЇЇ НАСЛЇДКИ.

По кількох теплих днях настала в Америцї невиносима спека. Минула недїля (9. с. м.) була найгорячійшим днем біжучого лїта. В Ню Йорку і околици було кільканайцять випадків сонїчного удару і кілька випадків напрасної смерти. До недалекого від Ню Йорку прогулькового місця Кунї Айленд зъїхало ся 250 тисяч людий, а з тих найменьше 100 тисяч сиділо цїле пополудне у холоднїй морській водї. Полиція перевела нього кілька арештовань і виловила 52 заблуканих дїтий. Властителї купелевих будок мали величезне жниво, бо зібрали за винаймлене сих будок кількадесять тисяч долярів.

—o—

ЗЛОВЛЕНЄ БАНДИТКИ.

Минулої недїлї арештовано в Гобокен (коло Джерзи Сіти) гарну і елєґантно прибрану даму, яка з двома иншими бандитами нападала за містом на переїзджаючі автомобілї і вимушувала від їх властителїв меньші або більші грошеві квоти. Арештована назвала себе Анною Колінс з Ню Йорку. У її торбинцї найдено два набиті револьвери, годинник і 25 долярів готівки. Годинник і гроші вона зрабувала якомусь Кохови, котрому полиція передала зараз сї річи. Двох спільників бандитки також зловлено і осаджено в міськім арештї.

З українських земель.

МУЗЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ СТАРИНИ.

До „Ради“ пишуть з Поділя: В повітовім місті Сороках, бесарабської губернії, над Днїстром, вже давно є „Общество изученія Придніестровскаго Края“, яке має у себе досить гарно впорядкований музей місцевої старини Бесарабії і з Поділя. Особливо богато є річий з хотинського повіта Бесарабії, які творять цїлком окремий відділ в музею під назвою „Руська Буковина“. Відділ сей складаєть ся переважно з усякого українського шитя, посуди, писанок, то що. Крім сего згадане товариство заснувало свою філїю в Могилеві подільськім, де також має невеличкий музей, що утримуєть ся в приватнім мешканю у лїкаря Крайського. Як сама філїя „Товариства вивченя Наддністряницини“ в Могилеві подільскім, так і той невеличкий музей, що утримуєть ся нею, мають для місцевих Українців неаби яке значінє.

—o—

ЗРІСТ НАРОДНОЇ СЬВІДОМОСТИ НА РОСІЙСЬКІЙ УКРАЇНІ.

З міста Кременчука на російській Українї пишуть до київської української газети „Ради“: Кракають ворони, що українською мовою намагають ся говорити тільки „мазепинцї“ та зрідка селяни. Але у Кременчуцї з його ріжнородним населенєм (Жиди, Москалї, Поляки, Вірменя й Татари) скрізь можна почути українську мову не тільки від простих селян чи міщан, а й від міської інтелїґенції. А по всяких урядах крім української ніякої иншої мови і не почуєш. Підсудні, сьвідки, присяжні засїдателї, батюшки, що проводять до присяги, — всї розмовляють по українськи. І якось чудно й незрозуміло, наче на глум, чуєть ся російська мова від судіїв та всяких судейських чиновників. І книжка (українська) знайшла собі у Кременчуцї читачів. Читають і захоплюють ся українською книжкою не тільки молоді хлопцї, а й старі, що вже й не бачать добре читати.

Є в Кременчуцї і українська книгарня. Приходять до неї купувати книжки і старі і молоді. Перші купують книжки, в яких пишеть ся про сільське господарство та нашу історію, а молодих більш принаджують книжки з оповіданями то-що.

Отсе недавно якийсь чоловік приніс навіть до книгарні такий вірш:

Українська наша мова,
Проста гарна і чудова;
Розмовляє нею кожний —
І убогий і заможний!

Отже дивно робить ся, як можуть всякі чорносотенні газети писати про те, що українську мову вигадано, що „Малорос“ не розуміє лїтературної української мови і т. ин.

—o—

КОСУ ЗАГУБИЛА.

Салька Гоніґ, писарка в одного жидівського адвоката у Львові, зголосила на полиції, що переходячи улицями Академічною, Галицькою, Кілїнського і Кароля Людвика, загубила косу вартости 12 корон. Инша панна встидала би ся признати, що не має свого волося, а губить чуже, купне, але жид не встидаєть ся там, де ходить о гроші.

З широкого сьвіта.

УВІЛЬНЕНЄ УБИЙНИЦЇ РЕДАКТОРА.

Процес пані Кайо, жінки бувшого президента міністрів і провідника радикальної француської партії, вже скінчив ся в Парижи, столици Франції. Перед кількома місяцями вона застрілила редактора часописи „Фіґаро“ Кальмета, котрий, щоби політично знищити її мужа, почав друкувати приватні листи, які писав Кайо до неї, заки вона ще розвела ся зі своїм першим мужем. Щоби не допустити до дальшого скандалу, вона застрілила редактора в редакції. Розправа тривала поверх тиждень і була незвичайно сензаційна. Підчас того процесу судії посперечали ся зі собою і один визвав другого до двобою. Муж обжалуваної заявив, що то властиво він мав убити того редактора. Цїлий сьвіт інтересував ся тим процесом. Суд присяжних увільнив пані Кайо.

—o—

ГОСТИННИЙ ВИСТУП НАЙСЛАВНІЙШОГО СПІВАКА ПЕРЕД... ПСОМ.

Один француський дневник подає звістку про таку правдиву подію, яка стрінула недавно найбільшого сьвітового співака Карузо у Філядельфії, Па. Одного дня одержав Карузо запрошенє від знаного в місті міліонера, щоби приїхав до його мешканя на гостинний виступ, очевидно за велику цїну. Коли Карузо приїхав до віллї сего міліонера, застав у сїлї доволї нечисленну публику, бо тільки самого міліонера і його — пса. Перед ними почав він співати одну з найгарнійших арий, але зараз по кількох тактах перервав його спів пес міліонера перержаючим витем так, що Карузо не знав, що дальше робити. З клопоту випровадив його самий міліонер та сказав добродушно, дякуючи за спів, що йому ходило лиш о се, щоби переконати ся, чи його пес навіть і підчас співу Карузa буде вити.

—o—

ПРОДАЖ КОРАБЛЯ НА ЛЇЦИТАЦІЇ.

Углевий корабель „Сторстад“, який спричинив затоненє корабля „Емпрес оф Айрленд“ на рiцї сьв. Лаврентія, продано на лїцитації за 175,000 долярів. Купили його давні властителї. „Сторстад“ зарештовано було яко запоруку на 2,000,000 долярів, яких домагають ся властителї „Емпрес оф Айрленд“.

—o—

ОБМАНЕЦЬ.

Часописи доносять, що італїйський інжінер Улїві, котрий своїм винахoдом до запалюваня вибухових матерій на віддаленє наробив був стільки шуму, показав ся звичайним обманцем. Коли візвано його, щоби перевів пробу перед комісією — утік і пропав без слїду.

—o—

БОРОТЬБА ПРОТИ АВТОНОМІЇ ІРЛЯНДІЇ.

Мешканцї провінції Ульстер в Ірляндії і дальше противлять ся заведеню автономії в Ірляндії. Як звісно анґлїйський парлямент вже три рази ухвалив закон про самоуправу Ірляндії і тепер не може вже його ніхто скасувати; ульстерські протестанти видали відозву, в якій заявляють, що не признають сеї автономії і що будуть проти неї з усїх сил виступати. І справдї вже приходить до перепалок між добровольцями, яких ульстерції мають вже коло 80 тисяч, і державними військами. Також ірляндські націоналісти утворили армію добровольців, що має обстати за автономію; ся армія числить 130 тисяч людий, але є гірше узброєна і зорґанізована ніж армія ульстерців. Готово прийти до домашної війни при впроваджуваню автономії. Тепер з уваги на велику европейську війну ся боротьба притихла.

—o—

ЯК ЗАРОБИЛИ НА „ОВЕРТАЙМАХ“.

Анґлїйський актор Вілсон Барет оповідає веселу історийку, яка йому недавно приключила ся. В його домі було занятe більше число робітників, що відновляли йому мешканє. Робітники працювали добре, тому Барет хотів зробити їм приємність: спитав їх, чи по роботї не пійшли би до „Прінсес-Тіейтер“, щоби побачити його в штуцї „Сьвітла Лондону“. Робітники не мали нічого проти сего й одержали безплатні білети, на які пійшли всї вечером до театру, щоби побачити як то їх роботодавець сам працює. Та коли прийшов слїдуючий тижневий рахунок, яке велике здивоване було у Барета, коли на рахунку кождого робітника прочитав: Субота вечір в „Прінсес-Тіейтер“ чотири надзвичайні години — 8 шілїнґів.

—o—

ІТАЛЇЯНЕЦЬ УБИВ 8 ОСІБ.

З Клюзана в Італії доносять, що Італїянець Піянета поповнив в Сан Джованні Бянко кілька убийств. Убив лїкаря, сьвященика, свою матір, секретаря громади і його дочку, а на улици трех горожан, потім утік в гори. Доси його не відшукали. Гадають, що злочину допустив ся з мести.

Конвенційні проєкти.

40.

1. Назва Р. Н. Союза повинна бути по анґлїйськи „The First Ruthenian National Union“.

2. Коли буде потрібно орґанізатора, то вибрати чоловіка, котрий міг би не лиш від часу до часу дати про себе знати в часописї, але котрий також ревно працював би для розвою Р. Н. Союза.

3. Жаден урядник Р. Н. Союза не повинен мати два уряди, бо ми маємо досить народа в орґанізації, щоби на кождий потрібний уряд вибрати осібного чоловіка.

4. Признати новоибраним головним урядникам якусь ограничену квоту, з котрої вони можуть робити ріжні видатки на орґанізованя нових членів, нагороди для орґанізаторів, жертви на народні фонди і т. п. Робити більші видатки понад назначену конвенцією квоту — урядникам без дозволу членів не вільно.

5. Плачене місячних вкладок до Союза розметом най лишить ся і надальше.

6. Всї доходи і розходи Р. Н. Союза мають бути поміщені кождого місяця в „Свободі“.

7. „Свобода“ має стояти на сторожи Р. Н. Союза і боронити його перед нападами ворогів. Се має робити, ся в порозумiню з головним урядом, а як треба, то і в порозуміню із загалом членів орґанізації.

Григорій Озоґа, делеґат 29. відділу.

—o—

41.

Кождий щирий Українець мусить признати, що наша Орґанізація гарно поступає наперед. Се нам признають і наші вороги. А чия в тім заслуга? Перша заслуга — то твоя Народе! Ти пізнав, що в своїй хатї своя правда і сила і воля! А друга заслуга належить ся чесним нашим Головним Урядникам, котрі сьміло на своїм становиску видержують і то не задля свого інтересу. Їм дістають ся розмаїті незаслужені удари від своїх і від чужих, але вони тримають ся кріпко і не дають посоромити повіреної їм нашим народом Орґанізації. Честь їм за то і слава!

Мої проєкти на конвенцію такі:

1. Щодо зміни назви нашого Союза, то дой Боже як найскорше! Нарід хоче вже раз видїти своє імя у своїй інституції.

2. Член, належаючий через 20 років до Союза, повинен бути увільнений від всяких оплат, а до посмертного має мати право як кождий инший член, котрий платить згідно зі статутом всї свої належитости.

3. Член, котрий належить через 20 років до Союза, а в Союзі стоїть його жінка і дїти (сї послїдні в Молодечім Союзї), повинен дістати половину своєї посмертної запомоги на случай, як схоче посилати свої дїти до висших шкіл. Від тої квоти (прим. 500 дол., як був обезпечений на цїле посмертнe) він мав би платити до кінця свого житя 3 процент, а дїти мусїли би уміти читати і писати по українськи.

Михайло Батюк, член 109. відділу.

—o—

42.

1. Зміну назви залишити на лїпші часи, бо тепер загальне безробіте, то недобре буде накладати на незасібних членів нові тягарі.

2. Розмет повинен бути одностайний і меньший, бо від XII. гол. конвенції він виходить трохи за великий.

3. Теперішні головні урядники повинні лишити ся надалї, бо кождому відомо, як вони щиро працювали від XII. гол. конвенції.

4. Уряд духовного отця знести, бо його цїлком непотрібно. Сьвященики самі собі зроблять порядок у своїх парафіях і духовний отець Союза не має їм нічого до розказу.

Прошу панів делеґатів, аби на конвенції взяли всьо добре під розвагу і не дали нікому побаламутити ся, бо лучають ся такі люди, котрі аґітують тільки за собою, а добро народне їм не в голові. Треба перевести такі ухвали, щоби з них був задоволений весь нарід, а не лише самі одиницї.

Михаїл Даньків, член 168 відділу.

—o—

43.

1. Треба конче змінити назву з „Little Russian“ на „Ukrainian National Union of America“. Вже найвисший час, аби ми звали себе Українцями, а не „малими москаликами“. Відзнаки треба змінити: примістити на них український герб, через третину відзнаки щоби був синьо-жовтий пояс, а посередині прапор Злучених Держав.

2. Делеґати сьогорічної конвенції повинні подбати о се, щоби розходи Р. Н. Союза були як найменьші, бо рік-річно видає ся масу гроша на непотрібні річи, як от на календар, на часті конвенції, на поправку статута, на ріжні засїданя і т. п.

3. Платня головних секретарів повинна бути стала, раз на все $80.00 на місяць; редактори повинні побирати по $90.00 місячно; редакторів не повинно бути більше як два.

4. Головний уряд повинен бути вибраний тільки на одну каденцію, а не так як дотепер дієть ся, що все одні і ті самі урядники. Прецінь кождий член має право до уряду, отжеж по по упливі двох чи трох років, урядник не повинен мати права кандидувати на другу каденцію.

5. Головний уряд повинен бути вибраний з таких околиць, з яких подорож коштує від 3 до 5 долярів до Джерзи Сіти, щоби не видавати гроша безпотрібно на зелїзничі компанії.

6. Сирітський фонд повинен бути ульокований в добрім і певнім банку, а процент, який ті гроші принесуть, ужити на будову сирітського дому, щоби сирота, лишаюча ся без матери, батька або опікуна, могла дістати приют і вихованє в такім домі.

Семен Кучма, член 215 відділу.

—o—

44.

1. Назву Союза змінити на „Український Народний Союз“, бо вже найвисша пора, щоби ми сказали, що ми Українцї, а не якісь там „малороси“. Не пора нам носити тоту назву, яку нам накинув наш найбільший ворог — Москаль.

2. Посмертне розділити на 4 кляси: $1.000, $750, $500 і $250. Богато є таких, котрим платити розмет на цїле посмертне за тяжко. Пожаданим отже і хосенним було би, щоби конвенція Р. Н. Союза утворила 4 кляси посмертного, а через те і число членів Р. Н. Союза значно збільшило би ся.

3. Теперішний спосіб плаченя розмету занехати, а завести новий, після лїт, бо з теперішного плаченя розмету є много членів незадоволених, що, розумієть ся, приносить шкоду Р. Н. Союзови. Чому? Бо такі члени вступають до анґлїйських асекурацій, або закладають свої нові орґанізації. А таке випадане є шкідливе: по перше шкодить їм самим, бо вони остають раз на завше слабі, а по друге трохи шкодять і тим, котрих вони старають ся ослабити.

4. Колиб теперішна система плаченя розмету остала ся і надалї, в такім разі кождий член, котрий платить до Союза розмет через 25 лїт, повинен би отримати ще за житя половину зі свого посмертного. Але такий член мусить придбати за тих 25 лїт що найменьше сто членів (по 4 членів на рік) до Р. Н. Союза. Виплата половини посмертного булаб дуже корисна, особливо для такого члена, котрий має дїти. Ми знаємо се, що є такі члени в нашім Союзї, котрі цїле житє працюють і то тяжко, а мимо того жадного маєтку для своїх дїтий оставити не годні. Для їх дїтий є маєток тільки то, що оставляють їм своє посмертне зі Союза. І нераз так буває, що такий бідний батько, трохи сьвідомий, хотів би, щоб і дїти дечого путнього навчили ся, але щож — брак гроший! І власне через ті гроші дїти остають бідними, темними робітниками. А колиб такий батько, маючи 46 лїт (припустім, що вступив до Р. Н. Союза в 21-ім роцї житя), дістав свою половину посмертного, то він певно ужив би тих гроший на лучше вихованє своїх дїтий. І не гадайте, що може би вже виступив зі Союза. Нї! Він стояв би в нім до смерти тому, що хоть би і виступив, то ніяка орґанізація його вже не принялаб, бо був би вже за старий. А на тім орґанізація нїчого не стратилаб, а користь для члена була би велика. І много можна ще навести прикладів, що гроші здали би ся членови ще за житя.

5. Доси приймаєть ся до Руського Молодечого Союза дїтий від одного року. Я вважаю, що не завкодилоб орґанізації, колиб дїтий принимано від 6 місяців житя почавши.

6. „Свободу“ побільшити хоть на 18 або на 20 сдорін, а ще лучше видавати її два рази на тиждень.

Яків Данилюк, член і секр. 332 відділу.

—o—

45.

Хвальна Редакціє!! Прошу помістити тих моїх кілька слів під розвагу пп. Делеґатам:

1. Орґан Р. Н. Союза „Свобода“ щоби виходив на 20 сторін кождого дня крім недїль.

2. Орґан Р. Н. Союза щоби ніколи не поміщував таких дописий, котрі ідуть напроти церкви і духовенства. Бо добрий чоловік таких дописий не пише, тільки кирпиник.

3. Конвенція щоби відбувала ся що 6 лїт, то ся зашпарує кілька тисяч гроший для Р. Н. С.

4. Гол. Уряд щоби вибирати що 2 роки, не більше як один раз, без конвенції.

5. На Гол. Урядників члени Р. Н. С. щоби кандидували найменьше 4 місяцї перед виборами, котрі здібні до того уряду.

6. Гол. Урядників щоби відділи Р. Н. С. вибирали із своїми членами, тому що кождий член Р. Н. С. буде тверезий, а не такий, як то було на конвенції в Вілксбері, що з відзнакою перевернув ся в парку на лавку, що полісмени мусїли палкою до голови пукати, щоби делеґат Р. Н. С. встав. Коли встав, каже, що він своїх гроший не пропив, тілько єму гол. кандидати зафундували. Наколи кождий відділ буде голосувати із своїми членами, сего не буде.

7. Наколи Гол. Урядників буде ся вибирати що 2 роки, то вони будуть ся справувати як найлїпше, тогдї буде добре між членами Р. Н. С. і в Руськім Народнім Союзї.

8. Секретарам помічників не потрібно на офісї і прошу проти сего виступити.

9. Гол. секретарям стягнути по $20.00, редакторови $35.00.

10. Гол. Урядник не може бути в двох урядах, як предсїдатель і орґанізатор.

11. Що Гол. Конвенція ухвалить, не вільно знести аж до слїдуючої Конвенції.

12. Гол. Урядники, котрі беруть платню з Р. Н. С., щоби не побирали жадних діет ані тікетів колїйових.

13. Розмет платити після лїт.

14. Дїти до Р. М. С. принимати не тілько тих, котрих батьки суть членами Р. Н. С., але і таких, котрих родичі не суть членами Р. Н. С., бо родичі за старі до Союза, а дїти би радо вписали до Р. М. С. а так не можуть, бо сами не суть членами Р. Н. С.

15. Щоби члени Р. Н. С. половину посмертного діставали еще за живота, если член без перерви належав до Р. Н. С. через 35 лїт.

16. Духовного Отця не треба зносити, бо тепер нема порядку в „Свободі“, що нема Дух. управителя.

17. Місцеві урядники щоби не мали двох урядів (як секретар і орґанізатор).

18. Місцевим урядником щоби не був Поляк або царославний, бо Поляк скаже „Еще Польска не зґінела“, а царославний „Боже царя храні“.

19. Старий Уряд Р. Н. С. ані одного не лишити на слїдуюче, тогдї ся задоволять всї члени Р. Н. С.

Іван Бойко, член 223. відділу.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

B175

Вп. Іван Голда, Мт. Кармел, Па. Ваш конвенційний прокт помістили ми у попереднім числі „Свободи“, бо саме тодї прийшла на него черга. У нашій тецї є конвенційних проєктів богато, але всї вони не можуть бути зараз поміщені. Чий проєкт прийшов до нас скорше, той і скорше іде до друку, а ми не хочемо і не можемо давати

...кому першенства. З сього бачите, що Ви не мали жадного права накидати ся на нас мокрим рядном та ще й грозити, що пошукаєте собі якоїсь иншої української часописи... Не хочете читати „Свободи", то не читайте, але не напастуйте людий без оправданої причини. Отсе Вам у відповідь на Ваш „чемний" лист до нашої Редакції.

Богдан Лепкий.

КАЗКИ.

КАЛАМАР.

Книжки, папери, каламар,
Та ще й з недогарком ліхтар,
В ніч місячну, чудову,
Зайшли раз у розмову.
(Вони теж мають свою мову).

„Нема на сьвіті, як наш пан.
Яке знане! Який талан!
Професор штуки, доктор прав,
Книжок пів копи написав!.."
А каламар на те: „Від мене розум брав!"

—o—

СОЙКА.

Раз сойка кинула свій рід,
Змінила стрій, змінила хід,
Змінила навіть сойчин крик
І залетіла в голубник.
Між голубами походжала
Й голубку сойка удавала.

„Оттут мені, оттут але!
Їда, пите — хибаж то зле?
А в лісі що? Літай, шукай
За кождим зерном. Подлий гай!
Я не дурна вертати знов.
За голубник жите і кров!"

„За голубник!" — як верещить.
Пізнали голуби в ту мить.
„Вертай собі назад у гай
І даром нас не підідай!"
„Стрівайте хвильку, скажу, хто я"
„Ми і без того знаєм: соя."

Та, коли так, то щож? Дарма!
Летить у ліс, а там — зима.
А там мороз, а там сніги
І голод — холод навкруги.
Ані що їсти, ні де спати
Прийшло ся марно пропадати.

*
* *

Оттак то дождому буває
Хто своє піре відміняє.

—o—

ДУДКА.

Нарікала бідна дудка,
Що її не чути
Бо бас гуде, труба реве,
Заглушує нути.

А бас дудці на те каже:
„Та воно й не диво!
Хочеш, щобя тебе чули,
Так тягни фальшиво!"

—o—

ВОРОНА, ЩО ХОТІЛА БУТИ ПАВОЮ.

Ворона піре позбирала,
Що в полю погубили пави,
І для більшої слави
Собі у хвіст їх повтикала.
Страх горда була, що, мовляв,
Тепер вже з неї чистий пав.
„Тепер мені в город пора,
Помежи пави! кра! кра! кра!
Ти, вороне, вертай у гай,
Ворони иншої шукай!"

А пави. вздрівши тую кралю,
Як не збіжать ся з всіх сторін,
Як не пічнуть її без жалю
Скубти і дерти! Макогін
Лишив ся з нашої ворони.

Вернула в ліс. Жалі, проклони,
Присяга щира, що до гробу
Затримає свою подобу
Воронячу і більше вже
Чужого піря не вбере.

Не помагало. По корчах
Втікав від неї всякий птах,
Втікало навіть і зьвіря,
Стрінувши того опиря.
Підскубана і зголодніла
Десь біля тина скостеніла.

Так павячого не придбала,
Ще й своє піре пострадала.
І не попала поміж пави,
Й ворonячої збулась слави.

—o—

СОКИРА І ГИБЕЛЬ.

„Ой що то за часи тепер, і що за люди!
(Так нарікав столяр Микита)
Хоть викричи до нього свої груди,
Так він тобі не виструже й корита,
Не то богацької на віно скрині.
Такі то челядники нині!
Возьмім на примір мого:
Від досьвітку самого
Гиблює дошку. Ніби чиста,
А поведіть долонею по ній,
Побачите, яка нерівна й задериста,
Як чути кождий слій!
Ще й гибель десь сховав... Та я й сокирою поправлю,
Не бійсь! Побачиш, що не здавлю!"

Тут наш Микита запалив ся.
Як не засуче рукави,
Сокиру як не пустить в рух!
Летять тріски, він потом весь облив ся.
І щож думаєте ви?
Микита дошку дійсно вигладив на дух. —
О, вигладив! Лишили ся самі тріски.

* * *

Не забувайже того, милий друже,
Сокира тільки тне, а гибель струже.

Цікава книжка про американських Українців.

ЮЛІЯН БАЧИНСЬКИЙ. Українська еміграція. Том I. Українська еміграція в Злучених Державах Америки з 75 ілюстраціями і двома картами, стор. XVI+492. Львів 1914. Накладом Юліяна Балицького і Олександра Гарасевича. З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка.

Зміст: В старім краю. — На мори. — „Америка": Географічне положене. Обшар. Поверхня. Клімат. Поселене Злучених Держав. Відношене Анґлії до її кольоній. Конституція Злучених Держав. Нові територіяльні придбаня. Горожанська війна. Новійші територіяльні придбаня. Іміґрація зарібкова: Відношене суспільности Злучених Держав до іміґрації. Нормоване іміґрації і контроля над нею. — Українська іміґрація: Початки, зріст; чисельність. Розміщене. — Портова контроля: Еліс Айленд. Іміґраційні Доми. — За зарібком: Праця мужчин (дорослих). Праця женщин (дорослих). Праця малолітних. Іміґранти-фармери. Іміґранти-бизнесмени. — Жите побутове: Стрій. Мешкане. Харч. — Занятя іміґрантів у вільних хвилях: Вільні хвилі по роботі. Збірні забави. Взаїмні відносини між українськими іміґрантами й іміґрантами инших народностий і наставниками в варстатах праці і поза варстатами праці. Криміналістика. — Орґанізаційні змаганя: Церков. Запомогово-асекураційні товариства. Заводово-робітничі орґанізації. „Народна Торговля". „Народна Спілка в Йонкерс, Н. Й." „Український Еміґраційний Дім". „Руський Народний Дім в Америці". — Культурні почини: Читальні. Видавництва популярних книжок. Книгарні. Хори. Орхестри (банди). Музикально декляматорські вечерки і театральні вистави. Гімнастичні товариства. — Школи: Парохіяльні школи. Анґлійські школи. — На фармах. — Політичне жите. — Преса. — Літературна творчість іміґрації. — Взаємини зі старим краєм. — Кінцеві уваги. — До тексту додані отсі 75 ілюстрацій: Портрети: Ардан Іван, Беля Михайло, Бичинський Зиґмонт, Бончевський Антін, Волянський Іван, Грушка Григорій, Дмитрів Нестор, Констанкевич. Іван, Макар Стефан, Ортинський Сотер, Підгорецький Микола, Сіменович Володимир, Стефанович Микола, Тимкевич Павло, Товт Алексій, Вашінґтон Джордж, Чарнецький Сава. — Ілюстрації до уступів: На мори: Через воду. На покладі. Спальня міжпокладовців. Вїзд до порту в Ню Йорку. Ґеоґрафічне положене. Обшар. Поверхня. Клімат: Типовий плян міст у Злучених Державах. Краєвид в горах Алеґени. Типове місточко в Злучених Державах. На преріях. Водопад Ніяґари. Еліс Айленд: Будинок іміґраційного уряду на острові Еліс. Контрольна галя для іміґрантів в іміґраційнім уряді на острові Еліс. Праця мужчин (дорослих): Верчене дір у вуглянім стіні для ладованя набоїв. Сталівні. Праця малолітних: „Бреха" — вуглянний млин. Хлопці в „брехах" при виловлюваню з між вугля каміня. Іміґранти фармери: На фармі. Іміґранти бізнесмени: В українськім „салуні". В українськім сторі. Стрій: Ґрупа українських іміґрантів. Ґрупа українських іміґранток. Українська дівчинка. Мешканя: Компанійні доми для робітників. Робітничі доми „на печах". Будови американських державних домів. Доми українських іміґрантів (три фабрики). В кімнаті бордінґерів. Гостинна кімната українського бізнесмена. Дім і господарські будинки на фармі. Гостинна кімната в українського фармера. Харч: Бордінґери при обіді. Вільні хвилі по роботі: В гостині у кума. Збірні забави: На прогульці. Весільна дружина. На стрічу молодим. На вічний спочинок. Церков: Перша українська церков в Злучених Державах, греко-католицька в Шенандоа, Па. Гр. кат. церков в Кінґстон, Па., Олифант, Па., Нортгемптон, Па., гр. кат. церков галицька в Пітсбурґ, Па., в Гомстед, Па. Внутрішний вид гр. кат. церкви в Віндбер, Па. Іконостас в гр. кат. церкві в Лайсенрінґ, Па. Внутрішний вид православної церкви в Вілксбері, Па., Шенандоа, Па. Народна Спілка в Йонкерс, Н. Й. Хори: Український хор в Пітсбурґ, Па. Орхестри (банди): Українська „банда" в поході. Музикально-декляматорські вечерки і театральні вистави: Українська театральна сцена в Олифант, Па. Парохіяльні школи: Українська парохіяльна школа в Олифант, Па. Українські діти в парохіяльній школі: Анґлійські публичні школи: Американська міська публична школа. Преса: „Америка" ч. 1. р. I. Картини: I. Карта українського населеня в Злучених Державах Америки. II. Північно-східний, промисловый район Злучених Держав Америки.

Сю книжку можна буде дістати небаром в „Просьвітній Комісії" (83 Grand St., Jersey City, N. J.). Тоді оголосить ся також і ціну книжки.

Спис і цінник книжок
які можна дістати в „Свободі".

Американський Гимн „Май Контрі" під нотами в українським перекладі. — Ціна .... 10 цт.
*Американець, веселий образ з житя народу зі сьпівами, в трох діях. — Ціна .... 15 цнт.
Америка. — Збірка віршів. — Зміст: Америка. Важкі думи. Галицьким панам у альбом. До сестри. Публика. Се що такого є? В Пенсильванії. Два образки. Одна лиш калина. Я хочу до дому. Купить мазі. Прощане з краєм. Слава Пророка. Поет і Муза. Будучність руського робітника. Вітер по поли. Ой в мене квіточки цвили. — Ціна .... 15 цнт.
Бери та читай. — Ціна........... 30 цнт.
*Блудний син. Образ з житя наших виселенців в Америці у 4 актах зі сьпівами. Ціна 25 ц.
*Вертеп. Сценічна картинка для колядників, що ходять по хатах в часі Різдвяних Сьвіт. Ціна .... 10 цт.
В неволі темноти. — Комедія з житя русько-американського народа в 3 актах .. 25 цнт.
Весела книжочка в 17 образками. — Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий. — Містить в собі богато сьмішних віршів, дотепів і оповідань. — Ціна .... 35 цнт.
В старім і новім краю. — Образ з сучасного житя в 4-ох відслонах. Дуже весела штука для аматорських театрів. — При кінци сеї книжки находить ся сьмішне оповідане „Стадник". — Ціна .... 25 нцт.
*Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий. — Ціна .... 10 цнт.
*Доля галицької сироти. — Ціна .... 5 цнт.
Дещо про звірята, рослини, каміне і скали. — В сїй книжці находить ся около 200 цікавих образків звірят, птахів і риб з докладним описом, де вони живуть. — Ціна ...... 30 цнт.
Дещо про права і суди в Злуч. Державах, а особливо в стейті Пенсильванії. — Ціна 10 цнт.
Дорога до сьвідомости: Капітал і праця. — Ціна .... 10 цнт.
Дорога до сьвідомости: Борба кляс і длячого робітники орґанізують ся. — Ціна 10 цнт.
Два брати, з байок братів Ґріммів .. 15 цнт.
Еміґрант. — Дуже веселі пригоди з житя еміґранта. — Ціна .... 15 цнт.
З кого ся насьміваають, з того люди бувають. — Посол Петришин. — Модний адвокат. Збірка оповідань. — Ціна .... 10 цнт.
З ріжних нив. — Зміст: Вся людська твар з хвалою прийде (вірш). Чого нам дійсно потреба. Не плоти ради, не плоди (вірш). Найбільший духовий поет (Данте Аліґієрі). Михайло Потрович Старицький, батько українського театру і визначний український поет. Як будуть іти шанн? Ангел та пустельник (оповідане). Дещо цікавого із природи і науки. Зі сьвіта. — Ціна .... 15 цнт.
*Жите і Твори Івана Франка. — Ціна 10 цнт.
Жите, зарібки, орґанізації і т. п. в Злуч. Державах. — Дуже цікава розправа про відносини праці і житя в Америці. — Ціна .. 15 цнт.
Журавлі. — Зміст: Журавлі (вірш). Закутник (оповідане). Новітні гайдамаки (вірш). Пісні про Канаду. Пайлот Бют, оповідане про судьбу молодого робітника-еміґранта. Звідки бере земля тепло. — Ціна .... 15 цнт.
*Жіночий язик, індіяньска казка. Невдалий линч, оповідане. — Ціна .... 15 цнт.
Зуб за зуб (оповідане). — Бом (з каліфорнійського житя). Судьба сьвітів. Назва „Русини". — Ціна .... 10 цнт.
За сестрою. — Є се найгарнійше оповідане з козацької старини, сучасного письменника Андр. Чайковського, яке дотепер вийшло на американській Руси. — Ціна .... 35 цнт.
витворюєть ся з них речи необхідні в житю людий. — Ціна .... 25 цнт.
*Казки за циганів. — Ціна .... 10 цнт.
Казки про жидів. — Зміст: як Іван жидів мудрував. Вандрівка Івана з жидами. Як Іван водив жидів на гриби, а відтак у ставі потопив. Мужик з жидом в спілці. Пан і жид. Казка про жида. Як жид Русина правовав. — Ціна .... 15 цнт.
Книжочка рахункова. — Дуже практична книжочка до обчислюваня всяких рахунків; вона є пожиточна так для бизнесменів як і для робітників. З додатком деяких цікавих відомостий. — Ціна .... 30 цнт.
Коротка історія Руси до зруйнованя Січи. Містить богато образків руських князів і гетьманів. — Ціна .... 10 цнт.
*Мужицька доля. Збірка опоівдань. Ціна 10 цт.
Марія. — Зміст: Марія (уривок з поеми Т. Ш.). На чужині (вірш). Скором (оповідане). Рік 1903-ий в старім краю. Людоїдство в Конґо. Клопоти кума Софрона (вірш). — Ціна 10 цт.
Многострадальний народ. (Огляд історії українського народу). — Ціна .... 20 цнт.
Народний рух австро-угорських Русинів. — Ціна .... 20 цнт.
Напад на Січ. — Ціна .... 5 цнт.
*Оповідане про Алї Бабу і сорок розбійників. Арабська казка. — Ціна .... 20 цнт.
Оповіданя про заздрих Богів. — Ціна 10 цнт.
*Провідник, практичний підручник до науки анґлійської мови без помочи учителя з доданем словара. — Ціна $1.50
Портрет Т. Шевченка, поменшене портрету славного артиста-маляра Ф. Красицького. Величина 13x16 цалів на тревалім папери. Ціна 20 ц.
*Під прапором свободи. Вибір патріотичних декляммацій. — Ціна .... 30 цнт.
*Пісні про Канаду і Австрію. Пригоди з житя еміґрантів, писані віршом. — Ціна 40 цнт.
Принц і нуждар. Дуже занимаюче оповідане славного американського писателя Марка Твейна в перекладі В. Держируки. — Ціна 50 цнт.
Покуса. — Зміст: Покуса (оповідане). З практичної школи (оповід.). Я тут голова (оповід.). Пісня про Канаду. 11.000 метрів над
*Промови, декламації і желаня на хрестинах, землею. Руському серцю (вірш). Вік людий, зьвірять і ростин. — Ціна ...... 10 цнт.
заручинах і весілю для кумів, старостів і дружбів. — Ціна ....10 цнт.
Про кінець сьвіта. — Ціна .... 15 цнт.
Про нутро землі (з 22 образками). — Розкази про будову землі і її передпотопові здобутки. — Ціна .... 25 цнт.
Переписні картки. — 1) Т. Шевченко (з портрета Красіцького), 2) Шевченко в молодім віці, 3) Шевченко в неволи (з власноручного портрета), 4) Родинна хата Т. Шевченка, 5) Могила Т. Шевченка в Каневі над Дніпром. — Картки виконані в трох кольорах і прикрашені взорами в народних мотивах. — 5 карток .... 15 цт.
Руський штукар. 212 гарних штук до забави. — Зміст: Часть I. Забави фізичні і хемічні. Часть II. Штуки з картами. Часть III. Штуки рахункові. Часть IV. Штуки жартібливі. — Ціна .... 50 цнт.
Рицар і смерть. — Ціна .... 5 цнт.
Розмова Поляка з Русином. — Дуже веселий вірш, в котрім Русин висьміває польську пиху. — Ціна .... 10 цнт.
Релїґійні віровaня старинних народів. — Зміст: Релїґія Єгиптян. Релїґія Халдейців. Первісна релїґія Індусів. Ісповідники релїґії Брама. Релїґія Будди. Релїґія Перзів. Релїґія Жидів. Релїґія Греків. Релїґія Римлян.—Ціна 20 цт.
*Русько-анґлійський тлумач, з котрого можна дуже скоро навчитись анґлійської мови. — Сторін 256, тверда оправа. — Ціна .. 60 цнт.
Слово ч. 5. — Зміст: Блаженний чоловік (з Псалтира). З книги приповісток Соломона. Чи буде що з наших дітий? Громадське жите Італійців в Ню Йорку. Штука і архітектура на виставі в Ст. Луіс, Мо. Дві левади (оповідане). Дещо цікавого. Зі сьвіта.—Ціна 15 цнт.
Слово ч. 6. — Зміст: Спочив мій дух... (вірш). Спокій душі. Не виносить ся серце вже моє (вірш). Потреба літератури. Народні школи в Пенсильванії. Дорога любови, то Божа дорога. Зі сьвіта. — Ціна .... 15 цнт.
Смерть. — Зміст: Смерть (фантазія). На провесні у ранці (вірш). Війт (оповідане). Пісня Канадийська. Внутрішний устрій козаччини. Огонь (наукова розвідка). — Ціна 15 цнт.
Степові люди. — Оповідане з житя в донських степах. — Ціна .... 15 цнт.
Страшна пімста. — Оповідане М. Гоголя з козацьких часів (з многимц образками). — Ціна .... 20 цнт.
Сьпівомовки .... 40 цнт.
Свекруха. — Комедя в 3 діях ..... 25 цнт.
Страйк. — Сценічний образ в трох діях з житя хліборобів в Галичині. (Штука для аматорських театрів). — Ціна .... 20 цнт.
Стріляй на смерть! — Робітнича драма в 1-ій дії. (Для аматорських театрів). — Ціна 15 цт.
Товариска ворожка, для веселої розривки в кружку знакомих. — Зміст: Ворожене будучности для женщин. Ворожене будучности для мущин. — Ціна .... 15 цнт.
Український сьпіваник .... 60 цнт.
*Хлопська доля. — Ціна .... 5 цнт.
Хто з чого жиє? (Розвідка на тлі економічнім). — „Земля Рече" — Ціна ...... 15 цнт.
Через кордон. (Цікаві розкази еміґранта). Еміґрант (вірш). — Ціна .... 15 цнт.
Як мужик ходив до царя правди шукати (оповідане). З гір (вірш). За землю (оповідане). Сьвіт без Аллага (арабська байка). Як вояк пімстив ся на царевн (казка). — Ціна 15 цнт.
Які то є люди на земли? (з 22 образками і 2 мапами). Дуже цікава розвідка про всі раси людий і їх жите. — Ціна .... 50 цнт.

МОЛИТВЕННИКИ І КНИЖКИ БОГОСЛУЖЕБНІ ТА РЕЛЇҐІЙНІ.

Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя, звичайна оправа	1.00
Бог Надежда Моя, кістяна оправа	2.00
Бог Радость Моя, кістяна оправа	1.40
Помилуй нас Боже, звич. оправа	50
Зборник Богомолений, звич. оправа	80
Віночок, для молодіжи, звич. оправа	28
Дорога до неба, кістяна оправа	1.00
Дорога до неба, скіряна оправа	90
Дорога до неба, малий, звич. оправа	32
Друг Душі, кістяна оправа	1.30
Друг Душі, малий, звич. оправа	50
Горі імієм серця, скіряна оправа	1.10
Горі імієм серця, звич. оправа	34
Хліб Душі, кістяна оправа	1.80
Молитвослов для католицьких лиць	1.20
Помилуй нас Боже, для молодіжи, скіряна оправа	80
Коляди	15
Збірник найкрасших пісень церковних	10
Ангельський хор, збірник парод.-церков пісень під ноти ч. I.	25
Ангельський хор, часть II.	5

ДРУКИ:

Книжочки платничі для вписуваня місячних вклат членів до Братств і Товариств, 50 штук	3.50
Метрики хрещеня, шлюбу і смерти, штука	3
Помянник за померших	10
Листові папери. Листи з вінетою Т. Шевченка, М. Лисенка, Ів. Франка, Богдана Хмельницького, М. Драгоманова за штуку	2
Книжка для опікунів хорих	1.00
Сьвідоцтва лікарські для хорих членів Бр. і Товариств	3

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ.

Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належитість за книжки. Єсли хто замовляє книжки на меншу суму, то належитість може присилати почтовими марками, а при більших замовленях належить посилати гроші через почтовий або експресовий моні-ордер. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. Мешкаючі по малих місцевостях повинні при замовлюваню книжок посилати 10 центів на реджістер, бо трафляєсь часто, що хтось другий з краянів забере їм книжки з почти.

Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить присилати наперед, бо американська почта не принимає посилок за посліплатою. Для тих, що хотять занятись розпродажею книжок, даємо значний опуст.

Замовленя належить висилати на адресу:

„SVOBODA"
83 Grand Str., Jersey City, N. J.

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ СЕРПЕНЬ 1914 р.

Член на ціле посмертне платить $1.25, на половину посмертного 73 цнт.